

הלבנות שלוחין ושתפין

ענין אלו ההלכות לידע דין שלוחו שלאדם ושתפו, ומשפטיהן במקחן וממכרן ובהפסדן ושכרן. ובאור כל הדינים האלו בפרקים אלו.

הלבנות שלוחין ושתפין פרק א

א. האומר לשלוחו צא ומכר לי קרקע או מטלטלין, או קנה לי הרי זה מוכר ולוקח לו ועושה שליחותו, וכל מעשיו קימין. ואין העושה שליח צריך קנין ולא עדים, אלא באמירה בלבד בינו לבין חברו; ואין צריכין עדים אלא לגלות הדבר, אם כפר אחד מהם, כשאר כל הטענות.

ב. שליח שעבר על דברי משלחו, לא עשה כלום. וכן אם טעה בכל שהוא, בין בקרקע בין במטלטלין חוזר, שהרי אומר לו לתקן שליחתך ולא לעות. ולא אמרו שההונאה במטלטלין שתות, והעבדים והשטרות והקרקעות אין בהן הונאה, אלא במוכר שלו, או קונה לעצמו; אבל השליח שטעה בכלם בכל שהוא, חוזר.

ג. נתן מעות לשלוחו לקנות לו קרקע, וקנה לו שלא באחריות הרי זה עוות; והשליח לוקח אותה לעצמו שלא באחריות כמו שעשה, וחוזר ומוכר אותה למשלח באחריות, הואיל וקנה אותה במעותיו, והאחריות על השליח. וכן כל כיוצא בזה.

ד. לפיכך אם התנה עליו שעשהו שליח בין לתקן בין לעות אפלו מכר לו שווה מאה בדינר, או לקח שווה דינר במאה אינו יכול לחזור בו, וחיב המשלח לתן לו כפי התנאי.

ה. האומר לשלוחו מכר לי משדה שלי בית סאה, ומכר לו בית סאתים הרי זה מוסיף על דבריו, וקנה הלוקח בית סאה בלבד. אמר לו מכר לי בית סאתים, ומכר לו בית סאה הרי זה מעביר על דבריו, ולא קנה לוקח.

ו. אמר לו מכר לי שדי לאדם אחד, והלך השליח ומכרו לשנים ממכרו בטל, שהרי עבר על דבריו. אמר לו מכר לי שדי, ולא פרש אפלו מכרה למאה, ממכרו קיים.

ז. הנותן מעות לשלוחו לקח לו בהם חטים, או מין ממנין סחורה, ולא לקח אין לו עליו אלא תרעמת. נתן לו מעות לקח בהן חטים בין לאכילה בין לסחורה, והלך ולקח בהן שעורים, או שנתן לו לקנות שעורים, והלך ולקח חטים אם פחתו דמי זה שלקח, פחתו לשליח, מפני שהוא משנה; ואם הוסיפו דמיהן, הוסיפו לבעל המעות.

ח. היה השער קצוב וידוע, והוסיפו לשליח במנין או במשקל או במדה כל שהוסיפו לו המוכרים, הרי הוא שלשניהם; וחולק התוספת, השליח עם בעל המעות. ואם היה הדבר שאין לו קצבה, הכל לבעל המעות.

ט. מי שהיה חייב לחברו ממון, בין משום מלוה בין משום פקדון או שכירות, ונתן הממון ביד השליח, ואמר לו הילך ממון זה לבעל חובי אין השליח צריך להטפל, ולתן לו בפני

עֲדִים ; וְאִם אָמַר לְשַׁלֵּיחַ אֶל תַּפְרַע חוֹב זֶה אֵלָּא בְּעֲדִים, וּפָרְעוּ
שָׁלָא בְּעֲדִים חַיִּב לְשַׁלֵּם.

י. וְכֵן אִם הָיָה הַחוֹב בְּשֹׁטֵר, בֵּין שְׁאֲמַר לוֹ קַח הַשֹּׁטֵר וְתֵן לוֹ
הַמַּעוֹת, בֵּין שְׁאֲמַר לוֹ תֵן לוֹ הַמַּעוֹת וְקַח הַשֹּׁטֵר, וְנָתַן כֹּלָּא עֲדִים
וְלֹא לְקַח הַשֹּׁטֵר חַיִּב לְשַׁלֵּם, שְׁהָרִי לְתַקֵּן שְׁלַחוֹ וְלֹא לַעֲוֹת.

יא. הַשּׁוֹלֵחַ מִמּוֹן שְׁבִידוֹ בְּיַד שְׁלִיחַ, וְאָמַר לוֹ הִילָךְ מִמּוֹן זֶה
לְפָלוּנִי שְׁאֲנִי חַיִּב לוֹ, וְהִלָךְ וְנָתַן לוֹ שָׁלָא בְּעֲדִים הַשְּׁלִיחַ אוֹמֵר
נָתַתִּי, וּבַעַל חוֹב אוֹ הַפּוֹעֵל אוֹמֵר לֹא לְקַחְתִּי, וְהָרִי שְׁלִשְׁתָּן
עוֹמְדִין הַשְּׁלִיחַ נִשְׁבַּע הַסֵּת שְׁנָתָן, וּבַעַל חוֹב אוֹ הַפּוֹעֵל נִשְׁבַּע
הַסֵּת שָׁלָא לְקַח, וַיִּשְׁלַם הֵלֵךְ לְבַעַל חוֹבוֹ אוֹ לַפּוֹעֵל אוֹ לְבַעַל
הַפְּקָדוֹן. וְאִפְלוּ הָיוּ הַשְּׁלוּחִין שְׁנַיִם, אֵין עֲדוּתָן מוֹעֵלֶת, מִפְּנֵי
שֶׁהֵן נוֹגְעִין בְּעֲדוּתָן, שְׁהָרִי חַיִּבִּין לְהַשְׁבַּע הַסֵּת.

יב. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּשֶׁהָיָה הַשְּׁלִיחַ מִכַּחֲשֵׁי אֶת בַּעַל
חוֹב, וְהָרִי שְׁלִשְׁתָּן עוֹמְדִין. אָבֵל אִם בָּא שְׁלִיחַ וְאָמַר נָתַתִּי כְּמוֹ
שְׁאֲמַרְתָּ לִּי אֵינּוּ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ הַסֵּת שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחוֹתוֹ, שְׁהָרִי
אֵין שֵׁם טוֹעֵן עָלָיו טַעֲנַת וְדָאִי שָׁלָא עָשָׂה שְׁלִיחוֹתוֹ.

יג. וְכֵן אִם מָתוּ הַשְּׁלוּחִין, אוֹ הִלְכוּ לְהֵן לְמַדִּינַת הָיִם, וּבָא בַּעַל
חוֹב לְתַבַּע אֶת הַלוֹוָה אֵינּוּ יָכוֹל לְהַשְׁבִּיעוֹ הַסֵּת שָׁלָא פָּרְעוּ
הַשְּׁלִיחַ, שְׁהָרִי אֵין כָּאֵן מִי שֶׁטּוֹעֵן עָלָיו טַעֲנַת וְדָאִי שְׁלָקָה;
אֵלָּא מִחֲרִים הַלוֹוָה חֶרֶם סֵתָם, וּמִשְׁלַם הַחוֹב שֶׁעָלָיו. וְכֵן כָּל
כִּיּוּצָא בְּזֶה.

יד. רְאוּבֵן שֶׁשְּׁלַח כְּתָב לְשִׁמְעוֹן, וְאָמַר לוֹ מָנָה שֵׁישׁ לִי בִידֶךָ
שְׁלַחְהוּ לִי בְּיַד לֹוִי אִם רָצָה לְשַׁלְּחוֹ, אֵינּוּ חַיִּב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ בֵּין
שֶׁהָיָה מִלוֹה בֵּין שֶׁהָיָה פְּקָדוֹן : וְהוּא, שִׁיפִיר שֶׁהוּא כְּתָב יָדוֹ.
וְאִם טַעֵן הַמִּלוֹה וְאָמַר לֹא כְּתַבְתִּי וְלֹא שְׁלַחְתִּי לָךְ יִשְׁבַּע הַלוֹוָה
הַסֵּת שֶׁכְּתָב יָדוֹ בָּא אֵלָיו וּלְפִיכֶךָ שְׁלַח, וַיִּפְטֹר; וּכְזֶה הוֹרּוּ
רַבּוֹתֵי.

טו. אָבֵל אִם לֹא הָיָה הַכְּתָב בְּכְתָב יָדוֹ, אוֹ שְׁאֵין הַלוֹוָה יוֹדֵעַ
אִם הוּא כְּתָב יָדוֹ אוֹ אֵינּוּ אֶפְלוּ הָיוּ כְּתוּבִין בּוֹ סִימְנִין וְאוֹתוֹת
שְׁבִינִיָּהֶן בִּיחוד אִם טַעֵן רְאוּבֵן וְאָמַר לֹא שְׁלַחְתִּי כְּתָב וְאַחֲרִים
רְמוּ כֶּךָ, שִׁמְעוֹן חַיִּב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ וַיִּשְׁלַם לְרְאוּבֵן אַחֵר שְׁיַחֲרִים
עַל מִי שֶׁשְּׁלַח כְּתָב זֶה מִדַּעְתּוֹ וְלֹא יוֹדָה. וַיֵּשׁ מִי שֶׁהוֹרָה שִׁישְׁבַּע
רְאוּבֵן וְאַחֵר כֶּךָ יִטַּל, כְּדִין כָּל הַנִּשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין.

טז. לֹוִי שֶׁבָּא בְּשְׁלִיחוֹת רְאוּבֵן, וְלָקַח חֲמִשִּׁים מִשְׁמַעוֹן, וּבָא
רְאוּבֵן וְאָמַר לֹא שְׁלַחְתִּיו לְקַח אֵלָּא עֲשָׂרִים, וְעֲשָׂרִים בְּלָבָד
הֵבִיא לִי הָרִי רְאוּבֵן נִשְׁבַּע שָׁלָא שְׁלַחוֹ לְקַח אֵלָּא עֲשָׂרִים
וְעֲשָׂרִים בְּלָבָד הֵבִיא לוֹ, כְּדִין כָּל מוֹדָה בְּמִקְצֵת; וְלֹוִי נִשְׁבַּע
הַסֵּת שֶׁהַחֲמִשִּׁים שְׁנָתָת לִי נָתַתִּי לְרְאוּבֵן. וַיִּשְׁלַם שִׁמְעוֹן מִבֵּיתוֹ,
אִם הָיָה חַיִּב לְרְאוּבֵן. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.